

ZOLDERLING (2003 – 2004, Bronks) | **ZWIJNEN!** (2006 – 2007, Bronks)

In 2003/2004 verbazen Jan Sobrie en Joris Van den Brande het publiek met *Zolderling*. Een creatie, met Jos Verbis als coach, waarin ze twee schooljongens vertolken die letterlijk op de zolderkast kruipen van onzekerheid en ellende. Ze doen dat echter met zoveel branie en guitigheid dat het (opnieuw) een voorstelling oplevert waarin moedige kind-personages (als stachtoffers van ruziënde en/of fortzichtrige volwassenen of als stachtoffers van andere (postende) kinderen hun pijnlijk en

regelijk hilarisch relaas doen en hun FANTASIE gebruiken om de wereld te ontvluchten. Net als *Zolderling* is ook de meest recente creatie van Mieja Hollevoet, *Zwijnen!*, een bewerking van Shakespeares *Titus Andronicus*, een uitzonderlijke evenwichtssoening tussen grap en gruwel (serius overheldend naar dat laatste) waarbij de fantasie én de kracht van gestructureerde jonges ogen de hoop op een andere, betere toekomst uitmaakt. Deze jeugdtheatermakers beschouwen een kind als een we-

waardvolle, rijke en zelfs te berijden positie in de samenleving wordt gezien. Kind zijn betekent namelijk (nog) kunnen reageren op vragen en situaties die volwassenen niet verstoningsklaar of overbitteren. Volwassenheid wordt als bitter, harder, cynischer, strammer voorgesteld, terwijl een kindertijd als fantasierijk, krachtig, integer wordt voorgesteld. Een kind op de Vlaamse jeugdtheaterplanken behoudt een zacht innerlijk dat moet optromen tegen een harde buitenwereld.

ervaring, uitspraak of handeling van volwassenen steeds een soort uitnodiging is, of net een betoegeling, een stimulerende of een belemmerende kracht.’

De positie van de getuige ontstaat ergens *tussen* de toeschouwer en de scène. In de *loop* van betekenisleemten en in de intieme verwevenheid tussen weten en niet weten en tussen de projecterende toeschouwer en de performers. Het is daar, op die plaats, dat het subject kan verschijnen doorheen het aangeleerde, de technieken, de gedragscodes en waarden. En het is daar waar de jonge mens verantwoordelijkheid kan opnemen voor zichzelf. Daar, waar tevens de volwassene geresponsabiliseerd wordt, voorbij de beschuldigende vinger en vanuit zijn ongemakkelijkheid persoonlijk wordt aangesproken en zich bewust kan worden van de kaders van macht, verlangen, consumptie... die we hanteren en die ons tegelijkertijd overstijgen. Het doet je wankelen. Of zoals Michiel mij met pretoogjes zegt: ‘Gevoelige kijkers moeten misschien een zakdoekje meepakken!!!’

feitelijke ironie

Michiel: ‘Als je de tekst leest, vind ik dat Tim die tekst zou kunnen geschreven hebben voor ons, om ons hart te luchten. Ik denk dat hij zich heel goed in ons heeft kunnen verplaatsen. Het is geen fletse tekst maar een gedurfde tekst met scherpe kantjes en dat maakt het net leuk voor mij.’

Tessa: ‘Als wij zouden schrijven, dan zouden we bepaalde dingen niet durven zeggen. Het lijkt niet alsof het door een volwassene is geschreven.’

Tim Etchells: ‘Ze zouden deze tekst niet kunnen schrijven. Het spreekt tot hen en ik hoop wel dat ze het herkennen, maar kinderen hebben niet dat overzicht of die obsessie met details die ik wel heb. In het begin van het repetitieproces hadden we een reeks gesprekken met hen over de manieren waarop volwassenen de wereld die ze bewonen, controleren en vormen. Veel van de dingen die ze konden zeggen, waren voor de hand liggend. Het ging over de onmiddellijke ruimte van plezier of conflict: dingen die gelinkt zijn met naar bed gaan, cadeaus krijgen, de alledaagse economie van straf en beloningen! Ik heb een soort overzicht, dat je enkel als volwassene kunt hebben. Ik kan nadenken over hoe volwassenen taal controleren, hoe sociale ruimte thuis georganiseerd wordt, hoe geschiedenis werkt in relatie tot kinderen, of hoe verhalen gebruikt worden als een vorm van controle of manipulatie. De kinderen brengen een verschillende gevoeligheid en kennis aan de tekst. Ze lezen het anders. Misschien wel vlakker, ik weet het niet.

Als een van de jongste kinderen zoiets zegt als: “Je zegt ons dat we ons adres niet mogen doorgeven via het internet”, dan is dit alarmerend op een manier dat het kind zelf het zich niet kan inbeelden! Die leemten in het begrip, en de tekorten in de kennisinvestering van de performer, dat is iets wat ik erg interessant vind. Er is in dat opzicht een feitelijke ironie aanwezig: het zijn kinderen en daarom kunnen ze niet dat overzicht hebben dat de tekst wel heeft. Dat is iets heel dubbel. De spanning die dat creëert, is erg belangrijk voor het werk. Als ze soms het gevoel hebben dat het stuk voor hun spreekt, dan vind ik het fantastisch dat ze dat kunnen voelen.’

uncanny

Tim Etchells: ‘Wat ik belangrijk vind, is dat we voor onszelf, binnen onze cultuur, een werkelijke vraag hebben over wat kinderen zijn. En we zijn daar niet helemaal uit. Ik weet dat jij – als volwassene – een volledig andere en onafhankelijke persoon bent en dat wat in jouw hoofd omgaat jouw bezit is. Maar wanneer je zelf